

 SØRLANDET SYKEHUS		Somatikk Kristiansand		Retningslinje
Benamputasjon - Primæropphold - Bakgrunn og beskrivelse av rehabiliteringsforløp, AFR				Side 1 av 2
Dokument ID: II.SOK.AFR.2.1.2-22		Godkjent dato: 04.06.2025	Gyldig til: 04.06.2026	Revisjon: 3.04

Somatikk Kristiansand/Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering/Fagprosedyrer og Pasientrelaterte tema/Spesialisert rehabilitering/Benamputasjon

Hensikt

Denne retningslinjen skal gi en felles forståelse av pasientgruppen som trenger tverrfaglig, spesialisert rehabilitering etter benamputasjon.

Gjelder for

Alle ansatte i Enhet for spesialisert rehabilitering (ESR).

Grunnlagsinformasjon

Benamputasjon er kirurgisk fjerning av deler av underekstremiteten på ulike nivå. Tverrfaglig rehabilitering er påkrevd kun etter amputasjon over ankelnivå (M-LLA= Major Lower Limb Amputation). Det utføres ca 900 M-LLA i Norge pr år.

85-90% av alle M-LLA i Norge skjer på grunnlag av sirkulasjonsforstyrrelse i underekstremitetene (med eller uten diabetes mellitus), mens traume, tumor og infeksjon utgjør 10-15%.

Alder ved primæramputasjon: Gjennomsnitt: 65 år (23-92) (tall fra AFR fra 2012-2015).

Den benamputerte er vanligvis: Gammel, multimorbid, dekondisjonert etter langt sykeleie, psykisk nedfor/i sorg.

- men kan også være: Ung, frisk, veltrent, psykisk nedfor/i sjokk.

Andel protesebrukere blant pasienter med M-LLA viser stor variasjon i ulike skandinaviske studier (25% - 60-70%). Prosentvis andel protesebrukere er høyere jo lavere amputasjonsnivået, og funksjonen er oftest bedre hos M-LLA med lavest mulig nivå.

Det er derfor ønskelig å velge lavest mulig amputasjonsnivå samtidig som man bør unngå behov for hyppige reamputasjoner.

Forløpet for pasienter med M-LLA involverer (oftest) flere avdelinger i akuttisykehus, rehabiliteringsavdeling, ortopedi-verksted og kommunal rehabiliteringsinstitusjon/primærhelsetjeneste.

Pasientforløpet for benamputasjon ved AFR er evidensbasert, og tilsvarer retningslinjer utviklet i andre land, for eksempel Nederland og USA. Det finnes ingen norske retningslinjer.

Handling

Det er et mål å overflytte M-LLA pasienten raskest mulig etter amputasjonen fra akuttavdeling til ESR. Samarbeid med akuttavdeling er nødvendig med tanke på valg av amputasjonsteknikk, da denne påvirker protesetilpasning, tidlig kompresjonsbehandling av amputasjonsstumpen, sårbehandling og tidlig mobilisering.

Primæroppholdets hovedfaser er:

1. Inntak/ innkomst
2. Kartlegging
3. Tiltak
4. Utreise/ oppfølging

Utarbeidet av: Reinhild Lange	Fagansvarlig: Reinhild Lange	Godkjent av: Anne Kari Thomassen	
---	--	--	--

 SØRLANDET SYKEHUS		Benamputasjon - Primæropphold - Bakgrunn og beskrivelse av rehabiliteringsforløp, AFR			Side: 2 Av: 2
Dokument-id: II.SOK.AFR.2.1.2-22	Utarbeidet av: Reinhild Lange	Fagansvarlig: Reinhild Lange	Godkjent dato: 04.06.2025	Godkjent av: Anne Kari Thomassen	Revisjon: 3.04

Somatikk Kristiansand/Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering/Fagprosedyrer og Pasientrelaterte tema/Spesialisert rehabilitering/Benamputasjon

Den standardiserte rehabiliteringen vil bli tilpasset den enkelte pasients utgangspunkt og behov. Det er utarbeidet kompetanseprofil for ansatte som jobber i tverrfaglig team rundt M-LLA pasienten.

Ved å følge prosedyrer nevnt over ønsker man å oppnå følgende:

- øke antall protesebrukere
- redusere antall komplikasjoner
- redusere antall innleggelsesdager

og derved:

- øke kunnskapsnivået om amputasjonsrehabilitering
- skape evidens, der den ikke finnes.

Kryssreferanser

[II.SOK.AFR.2.1.2-4](#)

[Benamputasjon - Primæropphold - Tverrfaglig kartlegging, AFR](#)

[II.SOK.AFR.2.1.2-8](#)

[Benamputasjon - Primæropphold - Tverrfaglig tiltak/behandling, AFR](#)

[II.SOK.AFR.2.1.2-21](#)

[Benamputasjon - Primæropphold - Kompetanseprofil, AFR](#)

Referanser

- [Nederlandske retningslinjer Del 1](#)
- [Nederlandske retningslinjer Del 2](#)
- [Genoptræningsforløbsbeskrivelse for benamputerte, region hovedstad, Danmark](#)
- https://www.uptodate.com/contents/lower-extremity-amputation?search=lower%20limb%20amputation&source=search_result&selectedTitle=1~68&usage_type=default&display_rank=1
- <https://tidsskriftet.no/2017/05/originalartikkel/benamputasjon-og-rehabilitering>

Henvisninger

- [ISPO](#)
- [ISPO Norge](#)